

Prøve i Dansk 3

Maj-juni 2024

Skriftlig del

Teksthæfte

Læseforståelse 2

Delprøve 2A: At skifte branche

Delprøve 2B: En fire-dages arbejdsuge?

Delprøve 3: Nethandel og storcentre truer
livet i bymidterne

Der er et teksthæfte og et opgavehæfte.
Læs først instruktionen i opgavehæftet.

- Hjælpemidler: Ingen
- Tid: 65 minutter

At skifte branche

Der kan være mange grunde til, at man vælger at skifte branche, selvom man er midt i livet, fortæller Ask Nielsen, der har været karriererådgiver igennem 15 år. En af de mange klienter, han har hjulpet videre, er Pia Lehmann. Hun er oprindelig uddannet lærer, men efter nogle år i jobbet indså hun, at det ikke rigtig var noget for hende. ”Det var på mange måder skønt at være lærer, og jeg havde nogle dejlige elever og gode kolleger. Men jeg havde det svært med alle de krav om administrative opgaver, læreplaner og detaljerede årsplaner, som tog tid fra min kerneopgave som lærer. Det gjorde, at jeg ikke havde mulighed for at være så god en lærer, som jeg gerne ville.”

Pia Lehmanns historie er typisk, siger Ask Nielsen. Hun oplevede en tiltagende utilfredshed med sin jobsituation, og hun fokuserede overvejende på det, hun gerne ville være fri for. ”Det er et udmærket sted at starte, men det er ikke nok, hvis man vil have et tilfredsstillende arbejdsliv,” siger han. I det samarbejde og den proces, der fulgte, fandt de frem til, at Pia Lehmann i virkeligheden havde lyst til at udfordre sig selv på en ny måde. ”Jeg kunne mærke, at jeg gerne ville prøve at folde nogle af mine andre talenter ud, selvom det virkede skræmmende til at starte med: Jeg ville skrive og fordybe mig. Derfor blev jeg journalist, men først efter at have taget en særlig tillægsuddannelse på Journalisthøjskolen i Aarhus.”

Pia Lehman er glad for, at hun tog springet ud i noget nyt, og at hun fandt frem til noget, hun hellere ville. Men der er mange, der undlader at skifte karriere, selvom de ikke føler, de får særlig meget ud af deres arbejdsliv og faktisk drømmer om noget helt andet. ”Der er nogle, der grundlæggende er usikre på, om de virkelig kan løfte nogle helt nye opgaver, og om de er villige til at arbejde mere, end de er vant til,” siger Ask Nielsen. ”Som ny medarbejder i en branche bliver det ofte forventet, at man er virkelig flittig i starten. Det kan selvfølgelig virke lidt afskrækkende.” Der er dog oftest noget andet på spil, der vejer tungere. Har folk arbejdet i samme job i mange år, er man ofte fangt i det, man kalder Det gyldne bur. ”I Det gyldne bur nyder man både stor anerkendelse fra sine kolleger, og man har på grund af sin anciennitet en vis position i firmaet og får også en god løn. Det er derfor tit sværere at skifte karriere med alderen,” siger Ask Nielsen.

Efter fire gode år som journalist fik Pia Lehmann et nyt job i et ministerium. Det er imidlertid ikke, hvad Ask Nielsen ville kalde et egentligt brancheskifte, for hun arbejder stadig med sproglig formidling. ”Jeg brænder stadig for at kommunikere på forskellige måder og på forskellige platforme,” siger Pia Lehmann. ”Men som almindelig journalist skal man ind imellem formidle historier, man ikke selv synes er særlig spændende. Derfor søgte

jeg et job som konsulent med ansvar for udvikling af en helt ny hjemmeside i et ministerium, og det har jeg ikke fortrudt. Her føler jeg både, at jeg gør en forskel og bruger mine evner på alle mulige måder.”

Ifølge Ask Nielsen er journalister heldigere stillet end mange andre faggrupper. ”Journalister har

nogle meget efterspurgte kompetencer, som kan anvendes i mange sammenhænge,” siger Ask Nielsen. ”Det betyder også, at der er mange forskellige jobs at få inden for mange forskellige områder.”

Derfor er det også forholdsvist sjældent, man ser journalister skifte til et helt andet arbejdsområde. Og det er Pia Lehmann også et godt eksempel på.

En fire-dages arbejdsuge?

Siden fagforeningernes opkomst i slutningen af det 19. århundrede har man diskuteret lønmodtagernes arbejdstid. Men siden 1990 er arbejdstiden i Danmark faktisk ikke blevet reguleret. I mere end 30 år har arbejdstiden for de fleste fuldtidsansatte været 37 timer, og de fleste har arbejdet fem dage om ugen. Men måske kan man organisere arbejdslivet anderledes. Efterhånden er der en del virksomheder, der finder på andre måder at tilrettelægge en arbejdsuge på. Fælles for dem alle er, at de gerne vil gøre arbejdsugen mere fleksibel for de ansatte. Dels for lettere at kunne fastholde dem, der allerede er ansat, dels for lettere at kunne rekruttere nye, efterspurgte kræfter.

1

Det er derfor en stor opgave for en virksomhed at organisere arbejdslivet mere fleksibelt, så der bliver taget hensyn til alle.

Af nye måder at organisere arbejdslivet på er det særligt den fire-dages arbejdsuge, der har tiltrukket sig opmærksomhed i de senere år. Med den fire-dages arbejdsuge er der tale om en nytænkning af, hvordan hverdags- og arbejdslivet kan hænge sammen. Det er et brud med idéen om, at arbejdsugen går fra mandag til fredag. Der er stadig ikke så mange virksomheder, der tilbyder ordningen, men der bliver flere og flere. Og det er der måske god grund til.

2

Ifølge fagforeningen HK kan netop en fire-dages arbejdsuge være et godt værktøj til at løse nogle af disse problemer. Når arbejdsugen og weekenden er næsten lige lange, kan man nå at komme ned i gear og få tankerne et helt andet sted hen, når man har fri. Og man har også typisk mere overskud til at arbejde koncentreret, når man er på arbejde.

Det er bare ikke helt entydigt, hvad en fire-dages arbejdsuge egentlig er. I nogle virksomheder betyder det, at man arbejder 37 timer på fire dage. I andre betyder det, at man også arbejder færre timer om ugen.

3

Der er også virksomheder, der blot tilbyder deres medarbejdere en fire-dages arbejdsuge på nedsat tid og løn. Det er der nemlig også flere og flere, der ønsker. De ønsker, at arbejdet fylder mindre i tilværelsen. Det giver dem en bedre balance mellem arbejde og fritid, hvor der er mere tid til familien og hobbyer.

Der er dog stadig en vis modstand blandt visse arbejdsgivere mod en fire-dages arbejdsuge.

4

Der er konkurrence om de kvalificerede medarbejdere, og undersøgelser viser, at medarbejderne bliver mere loyale over for virksomheden, hvis de ikke skal arbejde så mange timer. Undersøgelser viser også, at det kan blive lettere at rekruttere nye medarbejdere. En fire-dages arbejdsuge kan altså være en fordel i konkurrencen om medarbejdere. Det gælder ikke mindst inden for de områder, hvor der er mangel på arbejdskraft.

Interessen for den fire-dages arbejdsuge tyder på, at flere virksomheder kommer til at tilbyde deres medarbejdere denne løsning. Men det er måske ikke kun virksomhedernes organisering af arbejdsugen, der kommer til at forandre sig.

5

Det er samfundet ikke klar til endnu. På mange af de virksomheder, der har fire-dages arbejdsuge, er det derfor ikke alle medarbejderne, der kan have fri om fredagen.

Nethandel og storcentre truer livet i bymidterne

Folk benytter sig i stigende grad af nethandel, og der er bygget storcentre overalt i landet. Det kan mærkes i mange byer, hvor butikker må (0) ... i bymidterne.

Bymidterne har historisk været et sted, hvor folk mødtes på torve og markeder for at handle og blive underholdt. Men i dag er bymidterne truet, da butikkerne i bymidterne har svært ved at klare sig i konkurrencen med nethandlen og storcentrene, og kunderne svigter. Man ser (1) ... i dag flere og flere tomme butikslokaler rundt omkring i landets byer. Problemet er (2) ... konkurrencen fra nethandlen og storcentrene. Det er også ejerne af bymidternes erhvervslokaler, der kræver høje (3) Historisk har det nemlig været attraktivt at have en butik i centrum. Det har været lig med mange kunder og stor indtjening. Sådan er det bare ikke mere. Men omkostningsniveauet er stadig højt.

Den faldende handel i bymidterne er (4) ..., der bekymrer mange, også politikerne. Det kan nemlig generelt forringe (5) ... for borgerne, hvis butikkerne i bymidterne lukker. Butikkerne har nemlig især i de mindre byer, hvor der heller ikke er storcentre, en vigtig rolle for folks psykiske og fysiske velvære. Det har de, fordi de lokale butikker typisk støtter arrangementer og events, der ud over at få folk ind til byen, også kan give folk mulighed for oplevelser og aktiviteter at mødes om.

Bekymringen har fået Indenrigs- og Boligministeriet til at udvælge ti byer i en forsøgsordning. De ti byer får statslig støtte til at nytænke bymidterne. Målet er at skabe bymidter, hvor folk kommer af andre grunde end blot for at handle. Formålet med bymidterne skal altså tænkes bredere end i den klassiske handelsby, hvor det primært var handlen, der fik folk ind til centrum. De ti udvalgte byer har for eksempel tænkt velfærdsfunktioner som biblioteker og borgerservice ind i deres planer for nyt liv i bymidterne. De har (6) ... tænkt flere grønne områder og pladser ind, hvor der kan arrangeres fx events og koncerter.

Det er dog ikke kun politisk, der kan gøres en indsats. De lokale butikker kan selv gøre noget for at blive mere attraktive. De kan blandt andet tilbyde den samme (7) ... som netbutikkerne. Hvis de for eksempel ikke har mulighed for at have så mange varer på lager i butikken, kan de tilbyde at fremskaffe dem inden for 24 timer og levere dem til døren. De kan også tilbyde samme pris som en netbutik, hvis den fysiske butik ikke umiddelbart matcher den pris man kan få online.

Endelig har de lokale butikker også (8) ..., som man ikke skal undervurdere. I modsætning til nettet og storcentrene rummer mange byer gamle, smukke huse og en historie, der går langt tilbage i tiden. Det er en kulisser for shoppingoplevelser, som hverken nettet eller et moderne shoppingcenter kan konkurrere med.